

Alliansens förslag till
Lokala miljömål för Nacka

KS och KF 16 juni 2014

A. Bakgrund

Bakgrund

I majoritetsprogrammet för 2010-2014 står att: "Lokalamiljömål, kopplade till dels de 16 nationella miljömålen, dels de kommande regionala miljömålen, ska tas fram i samarbete med övriga kommuner i regionen samt Länsstyrelsen."

Riksdagen har tagit beslut om svenska miljömål med inriktningen att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de flesta av de stora miljöproblemen är lösta. Förväntningarna på kommunernas deltagande i arbetet är stora, målen är därför både en utmaning och en inbjudanifrån nationell nivå.

Kommunerna är mycket viktiga i arbetet för att nå miljömålen. Genom att översätta nationella och regionala miljömål till lokala mål och åtgärder blir miljömålen verktygsredskap i den lokala politiken. Med sitt ansvar för lokal utveckling och god livsmiljö har kommunerna stora möjligheter att styra utvecklingen genom fysisk planering av mark, vatten och bebyggd miljö.

Nacka ska ha höga ambitioner med miljöpolitiken. Det finns goda förutsättningar att bidra i omställningen till ett mer hållbart samhälle när kommunen växer. Stadsplaneringen kan på ett bättre sätt ta sin utgångspunkt i gröna lösningar, t ex mer kollektivtrafik och cykling, fler bostäder nära grönområden och energismarta hus. Tillväxten är också en förutsättning för att kunna skapa de ekonomiska resurser som behövs för olika angelägna miljöåtgärder.

Detta beslut om lokala miljömål ska kompletteras med en analys av miljösituationen i Nacka där status och utvecklingen över tid beträffande de sex lokala målen beskrivs. På samma sätt som gjorts kring klimatet i det särskilda klimatprogrammet ska strategier för det vidare arbetet presenteras. I detta arbete ska man också ta sikte på år 2030. Vidare ska mål och nyckeltal relateras till andra kommuner, för att få bättre genomslag för miljöarbetet. Inriktningen är att det ska finnas etappmål för varje strategiskt mål. Det gäller exempelvis giftfri miljö och kollektivtrafik. De strategiska mål och etappmål som nu slås fast behöver därför revideras och kompletteras. Inriktningen är att analys och strategi ska presenteras till årsskiftet 2014-2015. Vid behov kan ansvarsfördelningen mellan nämnderna behöva förtydligas.

Lokalt miljösamarbete

Det kommunala miljömålsarbetet är generellt sett omfattande och med att de flesta kommuner idag arbetar med egna miljömål. Kommunerna samarbetar också vanligtvis med sina respektive länsstyrelser i arbetet med miljömålen. Samverkansnätverk och andra organisationer, lokalt näringsliv och regionala samverkansorgan.

I enlighet med majoritetsprogrammets intentioner har utgångspunkten varit att ansluta sig till Länsstyrelsens regionala prioritering av sex utav de 16 nationella miljömålen, vilka ska vara av även Nackas huvudmål. Dock finns en viss lokal modifiering vad gäller de vattenrelaterade målen. Detta eftersom det under arbetets gång framgått att det regionala urvalet av mål inte helt fångar Nackas kust- och sjörika situation och målprioriteringar. Därmed finns ytterligare ett lokalt huvudmål: "Levande sjöar, vattendrag och hav i balans". Detta är en kombination av tre av de nationella miljömålen avseende vatten, våtmarker och övergödning som fångar den rätta balansen mellan regional måljämförbarhet och de mer specifika "nackaförutsättningarna".

Denationellamiljömålenförtydligasiformavuppställda miljömål förNackaförattbli relevanta pålokal nivå (tidssatta,mätbara och uppföljningsbara).

Arbete i olika former

Formerna förarbetet med miljömålen varierar bland landets kommuner, men många har infört miljöledningssystem, miljöbokslut, gröna nyckeltal och samordning med olika former av miljöplaner och översiktsplaner.

Ofta kan kommuner integrera arbetet med miljömålen i andra processer som har stor betydelse för miljön. Miljömålen kan exempelvis gå in i kommunernas infrastrukturplanering och utveckling av trafiksystem, utveckling och bevarande av grönområden, energi- och vattenförsörjning, fastighets- och bostadsutveckling eller skydd och vård av värtekulturarv. Andra användbara verktyg är att arbeta med miljömålsstyrda tillsynen enligt miljöbalken (till exempel för kemiska produkter och enskilda avloppsanläggningar) och att ställa miljökrav i upphandlingar. Områdena skola och förskola är i sammanhanget viktiga för att få barn och ungdomar intresserade av miljöfrågorna. Kommunerna är också själva stora arbetsgivare och utbildning av egen anställdakandär för ha stor betydelse för att miljömålen ska nås.

Genom att nu ta fram egna lokala miljömål kommer Nacka kommun att ansluta sig till dess attan kegångar – och ge sitt bidrag till att försöka lösa vårt samhälles stora miljöproblem.

B. Nackasstrategiska mål

(1) Begränsad klimatpåverkan

Nackaska bidra till att minska den globala klimatpåverkan genom att sänka sina direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser. Nackas egen klimatsårbarhetska minska.

Strategiskt mål

1.1 Minskad klimatpåverkan

Nacka bidrar till minskad klimatpåverkan genom att stärka sitt arbete inom områdena 1) transporter och resor, 2) energieffektivisering och 3) konsumtion. Koldioxidutsläppen per person ska minska med 15 % till 2020 och 30 % till 2030.

(2) Frisk luft

Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

Strategiska mål

2.1 Lägre halter av partiklar i luften

Halterna av mycket små partiklar ska inte överskrida lågrisknivåer för cancer eller riktvärden för skydd mot sjukdomar eller påverkan på växter, djur, material och kulturföremål. Riktvärdena sätts med hänsyn till känsliga grupper.

2.2 Lägre halter av kvävedioxid i luften

Halterna av kvävedioxid ska inte överskrida lågrisknivåer för cancer eller riktvärden för skydd mot sjukdomar eller påverkan på växter, djur, material och kulturföremål. Riktvärdena sätts med hänsyn till känsliga grupper.

2.3 Minskade utsläpp av flyktiga organiska kolväten

Halterna av flyktiga organiska kolväten (VOC) ska inte överskrida lågrisknivåer för cancer eller riktvärden för skydd mot sjukdomar eller påverkan på växter, djur, material och kulturföremål. Riktvärdena sätts med hänsyn till känsliga grupper.

(3) Giftfri miljö

Nackaska vara så giftfritt att inte människor eller miljö påverkas negativt.

Strategiska mål

3.1 Minskade gifter i barns vardag

Innehållet av miljö- och hälsofarliga ämnen i upphandlade varor ska minska. Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier ska vara vägledande när sådana finns, alternativt ska varorna uppfylla motsvarande kriterier som för Svanen, Bra Miljöval eller EU Ecolabel. Utfasningsämnen ska inte användas eller släppas ut i Nacka. Riskminskningsämnen ska övervägas att bytas ut eller minska riskerna vid hanteringen.

3.2 Inga skadliga utsläpp från förorenade områden

Förorenade områden i Nacka ska inte orsaka skada på människors hälsa eller miljö.

(4) Levande sjöar, vattendrag och havi balans

Sjöar och vattendragsbiologiska, ekologiska, sociala och kulturhistoriska värden ska bevaras. Kust och farvatten i Nacka ska ha goda förutsättningar för rik biologisk mångfald och ha god tillgänglighet för rekreation.

Strategiska mål

4.1 Livskraftiga ekosystem i sjöar, våtmarker, vattendrag och längs kust

Sjöar, våtmarker och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras.

4.2 Skydd av marina områden

Viktiga naturliga lek- och uppväxtmiljöer för fisk ska skyddas.

4.3 Minskad påverkan från båtlivet

Påverkan från båtlivet ska inte ge bestående negativa effekter på växt- och djurliv i Nacka.

4.4 Minskade fosfor- och kväveutsläpp till vatten

Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten i Nacka. Andelen enskilda avlopp som ska anslutas till kommunalt VA ska följa Nacka kommuns VA-plan. Fram till 2030 beräknas ca 2 200 fastigheter anslutas till kommunalt VA i Nacka kommun.

(5) Godbebyggd miljö

Den bebyggda miljön i Nacka ska bidra till en god livsmiljö där resurser nyttjas på ett hållbart sätt.

Strategiska mål

5.1 Miljöanpassad bebyggelsestruktur

Bebyggelse, grönområden och andra offentliga platser samt transporter ska samverka till en ekologisk- och resurseffektiv stadsstruktur. Infrastrukturen ska främja miljövänliga, säkra, bekväma och tidseffektiva transportmedel. Kollektivtrafiksystem ska vara miljöanpassade, energieffektiva och tillgängliga och det ska finnas attraktiva, säkra och effektiva gång- och cykelvägar.

5.2 Minskade avfallsmängder och ökad resurshållning

Mängden hushållsavfall per invånare ska minska och resurserna i avfallet ska tas tillvara i så hög grad som möjligt, samtidigt som påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras. Avfallshanteringen inklusive omhändertagande av källsorteringsfraktioner ska finnas beskrivna i detaljplanehandlingar. Vid nybyggnation planeras för en väl fungerande och trafiksäker avfallshandling samt en effektiv markanvändning.

5.3 Minskad energianvändning

Energianvändningen och utsläppen av växthusgaser i bebyggelsesektorn ska minska i enlighet med målen i den regionala utvecklingsplanen. Byggnader ska därför utformas och utrustas på ett sådant sätt att en hållbar livsstil underlättas.

5.4 God inomhusmiljö

Individens exponering för skadlig strålning hemma, i arbetslivet och i övriga miljön begränsas så långt det är rimligt möjligt.

5.5 God ljudmiljö

För att uppleva ostördhet och få möjlighet till återhämtning bör människor ha tillgång till bostadsnära utemiljöer utan störande buller. Vid nyexploatering och förtätning ska de riktvärden för buller från trafik somriksdagen beslutat vara utgångspunkt.

(6) Ett riktväxt- och djurliv

Nackaska haettattraktivtoch varieratlandskap medenbevaradmångfaldavdjur och växter.

Strategiska mål

6.1 Varierat landskap med en hög grad av biologisk mångfald, ekosystemtjänster och rekreativa kvaliteter

Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation.

6.2 Tillgång och tillgänglighet till parker och natur ska vara god i alla kommunelar, nära bostäder och förskolor

Nackaborna ska ha tillgång till attraktiva natur- och kulturmiljöer med ett varierat växt- och djurliv inom kortare promenadavstånd från bostad och förskola. En ökad tillgång till grönområden i vardagen innebär en bättre folkhälsa.

C. Översiktlig nulägesbeskrivning

(1) Begränsad klimatpåverkan

- *Kunskapsunderlag:*

Relativt bra, delstackvareutredningsarbetet från konsultföretaget WSP angående ”Nacka kommuns klimatpåverkan av växthusgaser” som väntas ge ytterligare kunskapsunderlag, dels framöver när Nacka klimatprogram blir färdigställt.

- *Miljömålstatus:*

För att nå målet krävs kraftigt minskade utsläpp av växthusgaser. Energiproduktionen och vägtrafiken är största utsläppskällorna i länet sett från ett produktionsperspektiv. Dock står hushållens privata konsumtion inom kategorier som flygresor, boende och matproduktion i proportionellt förhållande till dubbel så stor andel av Nacka totala klimatpåverkan. Energisektorns utsläpp tenderar att minska medan utsläppen från vägtrafiken ökar. Att nå målet samtidigt som Nacka växer är en stor utmaning.

(2) Friskluft

- *Kunskapsunderlag:*

Bra, tack vare löpandedata från Stockholm och Uppsala Läns Luftvårdsförbunds mätningar och modelleringar.

- *Miljömålstatus:*

Ingam miljökvalitetsnormer överskrids i Nacka, det vill säga där personer stadigvarande vistas. Utvecklingen är positiv, eftersom trenden för partiklar (PM₁₀ och PM_{2,5}) är positiv, trenden för kvävedioxid förväntas bli positiv när nästa generations fordon kommer med och trenden för marknära ozon i stadsmiljö är oförändrad.

(3) Giftfri miljö

- *Kunskapsunderlag:*

Dåligt när det gäller data om gifter i material och byggprocess. Relativt bra avseende MIFO-objekt (förorenad mark).

- *Miljömålstatus:*

Nacka och länet står inför utmaningar, bland annat ökad belastning av kemikalier i vattenmiljön. Regionen är särskilt belastad till följd av den stora befolkningstätheten, tillväxttakten, hög konsumtion, transporter, ökande avfallshantering och förbränning, samt länets långa industrihistoria, vilket även Nacka delar. (Vad gäller ett mål om inköp av ekologiska livsmedel så utgör sfn 15% av livsmedelskostnaden för Sveriges skolkök av ekologiska livsmedel). Regeringen fastställde 2006 ett nationellt inriktningsmål om att 25% av alla livsmedelsinköpinom offentlig sektor skulle bestå av ekologiska livsmedel. Målet för inköpsprocessen i Nacka kommun är redan nu satt till 50% miljömärkt varor för 2014. År 2013 uppnåddes 18%.)

(4) Levandesjöar, vattendrag och hav i balans

- *Kunskapsunderlag:*

Relativt bra, mycket tack vare Nackaseget miljöövervakningsprogram av våra sjöar och kustvatten samt Vattenmyndighetens klassningsarbete.

- *Miljömålstatus:*

Dåligt vad gäller kustvatten, allt kustvatten är övergöttoch påverkat av kemiska ämnen. In sjöarna har måttlig ekologisk status. 14 av 25 sjöar som provtas upp nå dock ”god ekologisk status” (övriga är allt för övergötta). Endast två av nio vattenförekomster i kommunen är klassade såsom ha ”ej god kemisk status”.

Generellt innebär en ökning av befolkning, växande avloppsvolymer, ökad biltrafik, konsumtion och ökat antal fritidsbåtar. Klimatförändringar i form av skyfall och översvämning ökar risken för värre situationer. Ytterligare kapacitet förstörs om mark hårdgörs i samband med exploatering.

I Nacka har bräddmängderna av vattenutsläpp till sjöar och vattendrag varit förhållandevis små (0,005-0,06%). Fram till 2030 beräknas ca 2200 fastigheter anslutas till kommunalt VA i Nacka kommun.

(5) God bebyggd miljö

- *Kunskapsunderlag:*

Bristfälligt, men har god potential att förbättras.

- *Miljömålstatus:*

Varierande, befolkningstillväxten med förtätning i stadsdelar och bostäder. En utmaning är att bygga tät, tillgänglig och hälsosamma städer med frisk luft, god inom- och utomhusmiljö och grönområden. Stor förtätningspotential väntas i samband med tunnelbanans förlängning till Nacka. Andelen cykelresor utav totala andelen personresor är i Nacka ca 5% (Stockholm 5% Malmö 15%). Avseende kollektivtrafiken låg Nacka 2003 på 0,69 påstigningar per kollektivtrafikresande, 2012: 0,71 påstigningar. Innebär en reell ökning om 2,9% på tio år.

Kommunen följer upp allastadsbyggnadsprojekt från 2013 inom ramen för riktlinjerna för hållbart byggande. Genom att följa upp vilka områden och åtgärder man planerar för kommer vi få bättre kontroll på hållbart byggande i våra projekt.

(6) Ett riktväxt- och djurliv

- *Kunskapsunderlag:*

Varierande, rätt bra vad gäller generell inventering och kartering av naturområden men inte vad avser indikatorerna.

- *Miljömålstatus:*

En långsam men kontinuerlig förlust av biologisk mångfald pågår i länet och även i Nacka. Det beror bland annat på den fragmentering av grönska som pågår, till följd av exploateringstakt. Fler åtgärder krävs inom skydd, skötsel och fysisk planering, för att bygga in och inte bort biologisk mångfald.

D. Organisation, genomförande och uppföljning

Huvudansvaret för måluppfyllelse för respektive miljömål ska följa nämndernas ansvarsområden enligt antagna reglementen. Nämnderna ska i sin verksamhetsplanering anta nyckeltal och formulera konkreta åtgärder för måluppfyllelse. I årsbokslutet ska måluppfyllelsen redovisas. Det är viktigt för kommunens styrning och ledning att arbetet och uppföljningen av miljömålen inordnas i det samlade arbetet med mål och budget.

Genom att sprida ansvaret till nämnderna möjliggörs att miljömålsarbetet blir så realistiskt och verksamhetsanknutet som möjligt, samtidigt som respektive nämnd får ett ökat egenansvar och engagemang i aktiviteterna att nå sina mål. Arbetet med att ta fram åtgärder och följa upp nyckeltalen ska stödjas och samordnas av stadsledningskontoret.

I det fortsatta arbetet är det viktigt att bedöma kostnaderna för att nå de olika målnivåerna. I samband med de årliga mål- och budgetprocesserna prövas vilka insatser som kan genomföras på kortare och längre sikt.

E.Etappmål

(1)Begränsadklimatpåverkan

1. Utsläpp av växthusgaser från transporter ska minska med 25% till 2020 och 45% till 2030 per person jämfört med 2011.
2. Utsläpp av växthusgaser från energianvändning (bebyggelse och lokaler) ska minska med 15% till 2020 och 30% till 2030 per person jämfört med 2011.

(2)Friskluft

3. Årsmedelvärde för partiklar (PM_{2,5}) vid boendemiljöer ska underskrida 10 mikrogram per kubikmeter luft senast år 2020.
4. Årsmedelvärde för partiklar (PM₁₀) vid boendemiljöer ska underskrida 15 mikrogram per kubikmeter luft senast år 2020.
5. Årsmedelvärdet för kvävedioxid (NO₂) vid boendemiljöer ska underskrida 20 mikrogram per kubikmeter luft senast år 2020
6. Årsmedelvärdet för bensen vid boendemiljöer ska underskrida 1 mikrogram per kubikmeter luft senast år 2020.

(4)Levandesjöar,vattendragochhav i balans

7. Statusen för sjöar och vattendrag ska inte försämrans och alla ska senast år 2021 ha uppnått minst god ekologisk status eller potential samt god kemisk status i enlighet med Vattendirektivet.

(5)God bebyggdmiljö

8. Andelen av alla resor i högtrafik som sker med cykel ska vara minst 10 % år 2020.
9. Minst 50 procent av matavfallet från hushåll, restauranger, storkök och butiker samlas in och sorteras ut för biologisk behandling (inklusive hemkompostering) senast år 2018.
10. Den genomsnittliga energianvändningen i kommunens eget fastighetsbestånd ska uppgå till max 140 kWh/kvm Atemp senast år 2020.
11. Årsmedelvärde för radonhalt i förskolor och skolor ska underskrida 200 Bequerel per kubikmeter luft senast år 2020.
12. Årsmedelvärde för radonhalten i bostäder ska underskrida 200 Bequerel per kubikmeter luft, senast år 2025.

(6)Ettriktväxt-ochdjurliv

13. Alla Nackabor ska ha högst 300 meters gångavstånd till park eller grönområde senast år 2025.

Öppenhetochmångfald

*Vi har förtroende och respekt för människors kunskap och begnå
förmåga- samt för deras vilja att ta ansvar*